

Raadsvoorstel

Datum vergadering:	27 januari 2022
Agendapunt:	8
Onderwerp:	Governance De Maashorst Vaststellen 4 ^e begrotingswijziging 2022
Portefeuillehouder:	wethouder Rien Wijdeven

Heesch, 7 december 2021

Inleiding

Op 12 april (informatiebijeenkomst raad) en 28 juni (opiniërende bespreking cie. RZ) van dit jaar is met uw raad resp. commissie RZ gesproken over de ontwikkelingen in De Maashorst die moeten leiden tot nieuwe samenwerkings- en governance afspraken tussen de verschillende gebiedspartners.

In de bijeenkomst van 28 juni is het volgende afgesproken:

- besluitvorming over een dienstverleningsovereenkomst (DVO) is aan de raad.
- voor de begrotingsbehandeling wordt de raad geïnformeerd over de voorgenomen in-steek voor een DVO, en de stand van zaken van het proces.

Via de Notitie ter Informatie van 2 november jl. is uw raad geïnformeerd over de stand van za-ken van het proces. Inmiddels zijn de definitieve stukken gereed, en aangeboden aan de bestu-ren van de gebiedspartners. Conform afspraak krijgt uw raad deze nu ter besluitvorming voor-gelegd. Het betreft:

- a. Governance structuur Maashorst
- b. Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2022
- c. Producten- en dienstencatalogus (PDC) incl begroting 2022

Voorstel

1. In te stemmen met de Governance structuur Maashorst
2. In te stemmen met de Dienstverleningsovereenkomst 2022
3. In te stemmen met Producten- en dienstencatalogus inclusief begroting 2022
4. Het structurele overschot op de begrotingspost 'Doorontwikkeling Maashorst' à € 27.893,50 voor de begroting 2022 toe te voegen aan de reserve nog nader te be-stemmen

Argumenten

1.1 De governance structuur wordt breed gedragen

Met alle gebiedspartners zijn gesprekken gevoerd, zowel 1-op-1 als gezamenlijk. Op 20 oktober 2021 is ook de Raad van Advies geraadpleegd (brede vertegenwoordiging van belangenorgani-saties en gebruikersgroepen) over hun positie in de toekomstige samenwerking. In de bijlage 'Governance structuur Maashorst' is de nieuwe structuur uitgewerkt. Daarbij gaat het zowel over de ambtelijke en bestuurlijke afstemming, als de invulling van burgerparticipatie.

1.2 De governance biedt Bernheze ruimte om regie/zeggenschap te houden op de ontwikkelin-gen op eigen grondgebied

In het najaar van 2020 is besloten de governance structuur van de samenwerking binnen De Maashorst aan te passen. De Stichting Maashorst in Uitvoering wordt geliquideerd, de werk

zaamheden van Team De Maashorst worden geïncorporeerd binnen de gemeente Maashorst. Op basis van DVO's worden afspraken gemaakt over de taken die de gemeente Maashorst namens de partners zal uitvoeren. Voor het uitvoeren van deze taken wordt er in de gemeente Maashorst binnen het Team Groene leefomgeving een Cluster Maashorst ingericht. De kerntaak van dit cluster is: Samen met partners en betrokkenen strategische plannen te maken voor de toekomst van de Maashorst, operationeel uitvoering te geven aan deze plannen, af te stemmen met en draagvlak te creëren bij gebruikers en belanghebbenden en zorg te dragen voor communicatie en branding van de Maashorst.

Ten behoeve van de ontwikkeling van het natuurgebied, dat in eigendom is bij de verschillende partners, is het uiteraard van groot belang samen op te blijven trekken en ook de gebruikers en belanghebbenden te blijven betrekken. Daarvoor is de voorliggende governance structuur opgesteld (zie bijlage).

Besluiten over de kaders van wat er op het grondgebied van Bernheze gebeurt, blijven ook binnen de nieuwe governance structuur genomen worden door de gemeente Bernheze (zoals nader toegelicht in de op 28 juni 2021 besproken Notitie ter Opiniërende bespreking). Het gaat dan zowel om ruimtelijke, strategische als financiële kaders. Die worden samen met de gebiedspartners voorbereid/ontwikkeld. De gemeente Maashorst neemt de lead in het organiseren van de hiervoor benodigde processen. Participatie is daarbij een belangrijk aspect.

2.1 De DVO en PDC geven invulling aan de behoefte aan duidelijke en zakelijke afspraken

Alle partners hebben aangegeven te willen komen tot eenduidige onderliggende afspraken in de vorm van een DVO. Andere opties zijn daarom niet in beeld.

2.2 Een DVO met looptijd van 1 jaar biedt de mogelijkheid om bij te sturen waar nodig

Belangrijk uitgangspunt is dat de DVO 2022, als overgangsjaar, met een looptijd van 1 jaar wordt gesloten. Dat wel met de intentie voor een langere samenwerking. Op deze manier kan in 2022 ervaring worden opgedaan met de nieuwe werkwijze, waarna voor de jaren erna nieuwe afwegingen en bijstellingen mogelijk zijn.

3.1 De PDC biedt een overzicht van concrete producten en diensten die naar behoefte kunnen worden afgenomen

Gekoppeld aan de DVO is een Producten en Diensten Catalogus. Deze heeft als doel een overzicht te bieden van afgesproken producten en diensten tussen gemeente Maashorst, de partnergemeenten Bernheze en Oss, Staatsbosbeheer en Waterschap Aa en Maas, zodat deze kan worden gebruikt voor het meten en sturen van dienstverlening en voor communicatie naar de partners. In de PDC wordt zowel de beheer- en administratieve dienstverlening beschreven, alsook de advies, beleid- en projectdienstverlening.

Binnen de voorgestelde structuur is het mogelijk om per partner eigen keuzes te maken over de manier waarop men deelneemt. Dit gebeurt door het maken van keuzes in de producten en diensten die afgenomen worden bij de gemeente Maashorst. Staatsbosbeheer en het Waterschap nemen geen specifieke producten of diensten af. Het is voor deze partijen wel belangrijk om deel uit te blijven maken van de samenwerking. Het Waterschap doet daarvoor een algemene bijdrage in de organisatiekosten (€ 12.500,-). Staatsbosbeheer levert eigen uren in de gezamenlijke beheertaken. Daarnaast trekken het Waterschap en Staatsbosbeheer samen het project 'Realisatie NNB' en leveren daarmee een grote bijdrage in de samenwerking en in de realisatie van het gewenste eindbeeld.

3.2 Bernheze blijft inzetten op versterken en beheren van de opgebouwde kwaliteiten

De afgelopen jaren is volop geïnvesteerd en ontwikkeld in De Maashorst. Het is voor de regio een uniek natuurgebied waar door veel mensen, ieder op hun eigen manier, van wordt genoten. Zowel door natuurliefhebbers als door allerlei typen van recreanten. En ook al ligt een relatief klein deel van het totale gebied in Bernheze, vele inwoners van onze gemeente genieten van het totale gebied.

Dat maakt dat we graag samen met de gebiedspartners blijven werken aan het behoud van de kwaliteiten van het gebied, en dat we die in de toekomst waar mogelijk verder versterken. Daarbij houden we oog voor de opgaven die we als gemeente en regio hebben bijvoorbeeld op het gebied van klimaatadaptatie en versterken van de biodiversiteit. En willen we de kansen pakken wanneer die zich voordoen in De Maashorst. In dat kader wordt op dit moment bijvoorbeeld samen met de provincie en regio NOB onderzocht of De Maashorst ook een rol kan spelen binnen de provinciale GGA-opgave (Gebieds Gerichte Aanpak gericht op een gezondere leefomgeving met minder stikstof uitstoot in en rond natuurgebieden).

De voorliggende DVO volgt de lijn zoals besproken tijdens de opiniërende bespreking van 28 juni 2021. Op diverse onderdelen waren er toen kritische geluiden, maar er bleek geen breed draagvlak om anders in te steken op de onderdelen zoals die toen aan de commissie RZ zijn voorgelegd. Dit betekent:

Waar blijft Bernheze op inzetten?

- a) Natuur beschermen en versterken --> realisatie NNB (grondverwerving en realisatie procesnatuur i.c.m. aantrekkelijke schillen), versterken biodiversiteit, verbeteren/herstellen watersysteem.
- b) Beheer --> bos, flora/fauna, recreatieve basisvoorzieningen (routes, paden, zonering, meubilair etc)
- c) Eenheid en samenwerking --> eenduidige communicatie (bebording etc).
- d) Natuur- en milieueducatie

Waar zet gemeente Bernheze minder structureel op in?

- a) Ontwikkeling nieuwe belevings- / vrijetijdsconcepten
- b) Grote infrastructurele projecten
- c) Promotie en branding

3.3 Onze organisatie heeft beperkte urencapaciteit beschikbaar

Onze organisatie heeft beperkte capaciteit beschikbaar voor het organiseren van processen (bijvoorbeeld het komen tot een geactualiseerd Inrichting- en Beheer Plan / IBeP). Hetzelfde geldt voor de beschikbaarheid van uren voor beheer en toezicht. De uren hiervoor kopen we daarom in via de DVO.

Hierin verschilt Bernheze van gemeente Oss. Zij zetten vanuit de eigen organisatie meer uren in die ze daarom niet afnemen via hun DVO.

3.4 Er is een passende kostenverdeelsleutel overeengekomen

Per product of dienst wordt een passende kostenverdeelsleutel toegepast. Uitgangspunten:

- de kosten van onderdelen als organisatie, planontwikkeling, participatie e.d. (die georganiseerd moeten worden los van gebiedsoppervlakten) vanuit de samenwerkingsgedachte, op basis van gelijkwaardigheid (25% per gemeente) verdelen. De gemeente Maashorst betaalt daarbij 2/4 van de kosten. Dat om te voorkomen dat deze kosten voor Bernheze en Oss bij een verdeling door de straks resterende 3 gemeenten gaan stijgen ten opzichte van de huidige situatie met 4 gemeenten.
- de direct aan grondgebied of voorzieningen toe te rekenen kosten, te verrekenen o.b.v. grondoppervlak (bos- en kuddebeheer) en/of werkelijk eigendom van voorzieningen

(recreatieve voorzieningen, kunstwerken). Voorbeeld hiervan zijn de toezichthouders uren binnen het kuddebeheer. Daaraan draagt Bernheze 8% van de totale kosten bij (o.b.v. het grondoppervlak excl. de eigendommen van Staatsbosbeheer)

4.1 De kosten van de DVO 2022 zijn voor Bernheze lager dan in onze begroting opgenomen
In onze begroting 2022 zijn voor De Maashorst de volgende budgetten opgenomen:

➤ Doorontwikkeling Maashorst

€ 151.611,- (jaarplan projectbudget & personeel/organisatie)

Ten opzichte van 2021 is hierin de taakstellende bezuiniging van € 25.000,- verwerkt.
Dat met oog op:

- De overgang van De Maashorst van een beleids-/projectorganisatie naar een meer beheerorganisatie
- De te realiseren efficiencyslag door incorporatie van Team De Maashorst binnen de organisatie van de gemeente Maashorst

De voorliggende DVO 2022 kost Bernheze **€ 123.717,50**.

Dat is dus € 27.893,50 minder dan begroot. In combinatie met de al verwerkte bezuiniging van € 25.000,- wordt in totaal bijna **€ 53.000,-** bezuinigd ten opzichte van het Maashorst budget 2021.

➤ Duurzaam en integraal beheer

€ 51.562,-

Naast de DVO kosten zijn er nog de uitvoeringskosten van beheerwerkzaamheden. Dat betreft:

- a. onderhoud en beheer van recreatieve voorzieningen ca € 20.500,-
- b. kuddebeheer ca € 9.500,-
- c. bosbeheer ca € 8.500,-
- d. groot onderhoud en vervangingen ca € 13.000,-

Deze kosten vallen buiten de scope van de DVO. Omdat we inzetten op behouden van de bestaande kwaliteiten van De Maashorst handhaven we dit budget. Zoals al aangegeven vindt de kostenverdeling hiervan plaats o.b.v. gebiedsoppervlak (kudde en bosbeheer) en werkelijk bezit (recreatieve voorzieningen).

➤ Natuureducatie

Ook de exploitatie van Natuurcentrum De Maashorst valt buiten de scope van de DVO. Er zijn (in programmalijn 7) alleen wat uren opgenomen die vanuit het Cluster Maashorst (gemeente Maashorst) kunnen worden ingezet om met het Natuurcentrum activiteiten onderling af te stemmen, en hen te ondersteunen bij hun decentralisatie ambities (lessen ook buiten het natuurcentrum verzorgen).

Met de stichting Natuurcentrum De Maashorst hebben we (net als de gemeente Maashorst) een subsidierelatie. In onze begroting is hiervoor in 2022 € 41.830,- gereserveerd. Met het bestuur van de stichting vinden momenteel gesprekken plaats over hun exploitatie. Het per 1 oktober 2021 wegvallen van de subsidie van de gemeente Oss (die hun subsidies voor natuur- en milieueducatie volledig gaan inzetten op het gemeentelijke NME De Elzenhoek) noodzaakt de stichting om hun bedrijfsvoering anders in te richten. Over de voortgang en consequenties van dit traject informeren wij u in een later stadium separaat.

Risico's

Wanneer één van de partijen niet akkoord gaat met de voorliggende stukken, vertraagt dat de start van de uitvoering. Daarnaast heeft dat mogelijk ook gevolgen voor de kwaliteit van de producten die de andere partijen via een DVO dan wel in de nieuwe governance willen realiseren.

Kosten en dekking

(Zie ook bij 4.1)

De voorliggende DVO 2022 kost Bernheze € 123.717,50.

In onze begroting is € 151.611,- opgenomen (Doorontwikkeling De Maashorst)

Dit betekent dat we dit overschot op de begroting 2022 toevoegen aan de reserve nog nader te bestemmen en structurele overschot vanaf 2023 verwerken in de begroting 2023-2026.

Naast het budget 'Doorontwikkeling De Maashorst' zijn er nog Maashorst budgetten voor uitvoeringskosten beheer (€ 51.562,-) en voor Natuureducatie (subsidie stichting Natuurcentrum De Maashorst € 41.830,-). Deze vallen buiten de scope van de DVO.

Liquidatie stichting Maashorst in Uitvoering en teruggaaf reserves

De afgelopen jaren werden middelen beschikbaar gesteld aan de stichting Maashorst in Uitvoering, die daar de door het BRT vastgestelde jaarplannen mee uitvoerde. Met de overgang van taken naar de gemeente Maashorst wordt de stichting MHiU geliquideerd. Dat zal per 1 mei 2022 gebeuren, nadat alle lopende zaken zijn afgewerkt en de definitieve overdracht juridisch en financieel is uitgewerkt. De stichting beschikt over opgebouwde reserves. Daarover is afgesproken dat die terugkomen naar de deelnemende gemeenten/subsidiënten.

Vervolg

Wanneer uw raad instemt met dit voorstel wordt de DVO 2022 gesloten en gaat gewerkt worden volgens de nieuwe governance structuur. Zolang er geen raadsbesluit is over voorliggende governance en DVO, kan er geen overeenkomst worden getekend en zal er ook niet worden betaald.

DVO 2022 heeft een looptijd van 1 jaar., maar wordt gesloten met de intentie om een langere samenwerking aan te gaan. Op deze manier kan in 2022 ervaring worden opgedaan met de nieuwe werkwijze, waarna voor de jaren erna nieuwe afwegingen en bijstellingen mogelijk zijn.

De DVO 2023 wordt gedurende 2022 opgesteld. De beoogde planning hiervoor is dat de partijen hierover rond 1 juni ambtelijk afstemmen. Doel is om op 1 augustus 2022 de nieuwe afspraken duidelijk te hebben zodat de partijen in september de nieuwe DVO mee kunnen nemen in de begrotingscyclus.

De inhoudelijke afweging over voortzetting van de samenwerking na 2022, en mogelijk sluiten van een nieuwe DVO zal door het college worden gedaan. De raad wordt daarover geïnformeerd. De raad heeft met haar beslissingsbevoegdheid over de gemeentelijke begroting, de definitieve zeggenschap over de financiële kaders.

Evaluatie

In de loop van 2022 wordt de voortgang van de nieuwe samenwerking tussentijds geëvalueerd zodat tijdig afgewogen kan worden wat te doen in 2023 e.v.

In de DVO is e.e.a. opgenomen over zaken als monitoring, sturing en verantwoording.

Bijlage(n): De bijlage(n) zijn digitaal beschikbaar.

- Governance structuur Maashorst
- Dienstverleningsovereenkomst (DVO) 2022
- Producten- en dienstencatalogus (PDC)
- Begroting en kostenverdeling DVO 2022

Burgemeester en wethouders,

Peggy Hurkmans
secretaris

Marieke Moorman
burgemeester